

C-195/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. március 27.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgium)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. március 13.

Felperes:

GI

Alperes:

Partena, önálló vállalkozók társadalombiztosítási pénztára, ASBL

1. A jogvita tárgya és az alapul szolgáló tények:

- 1 GI, az Európai Bizottság tisztviselője 2015 óta kiegészítő oktatói tevékenységet is folytat, évente legfeljebb 20 órában.
- 2 Az Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (önálló vállalkozók társadalombiztosítási intézete, a továbbiakban: INASTI) 2018. július 4-i levelében emlékeztette GI-t, hogy tanárként önálló vállalkozói tevékenységet folytat, és felhívta, hogy e címen lépjen be az általa választott társadalombiztosítási pénztárba.
- 3 GI a Partena pénztárhoz csatlakozott és fizette a társadalombiztosítási járulékokat.
- 4 2022. március 15-én GI vitatta, hogy az önálló vállalkozók belga szociális biztonsági rendszerének hatálya alá tartozna, és a Partenát az összesen 3242,09 euró összegű befizetett társadalombiztosítási járulék visszatérítésére szólította fel.
- 5 2022. október 13-án GI munkaügyi bírósághoz fordult, amely a kérdést előterjesztő bíróság.

2. A szóban forgó rendelkezések:

Az Európai Unióról szóló szerződés

- 6 Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése így rendelkezik:

„Az Unió és a tagállamok a lojális együttműködés elvének megfelelően kölcsönösen tiszteletben tartják és segítik egymást a Szerződésekből eredő feladatok végrehajtásában.

A tagállamok a Szerződésekből, illetve az Unió intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket.

A tagállamok segítik az Uniót feladatainak teljesítésében, és tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az Unió célkitűzéseinek megvalósítását.”

Az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló (7.) jegyzőkönyv

- 7 A 12. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Az Unió tisztviselői és egyéb alkalmazottai az Unió által számukra fizetett illetmények, bérek és járandóságok után kötelesek adót fizetni az Unió javára az Európai Parlament és a Tanács által rendes jogalkotási eljárás keretében, az érintett intézményekkel folytatott konzultációt követően elfogadott rendeletekben meghatározott feltételeknek és eljárásnak megfelelően.

Az Unió által számukra kifizetett illetmények, bérek és járandóságok tekintetében nemzeti adókötelezettség alól mentességet élveznek.”

- 8 A 14. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Az Európai Parlament és a Tanács az érintett intézményekkel folytatott konzultációt követően rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendeletekben meghatározza az Unió tisztviselői és egyéb alkalmazottai szociális biztonsági juttatásainak rendszerét.”

3. A felek érvei:

A. GI

- 9 GI lényegében azt állítja, hogy az önálló vállalkozókra vonatkozó szociális biztonsági rendszer hatálya alá tartozás kötelezettsége ellentétes az egy szociális biztonsági rendszernek az európai intézmények tisztviselőire való alkalmazására vonatkozó elvvel, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével és a lojális együttműködés

elvével, mivel olyan akadályt jelent, amely visszatartathat az Európai Unió valamely intézményén belüli szakmai tevékenység gyakorlásától.

B. Partena

- 10 Az INASTI úgy véli, hogy GI oktatói tevékenysége okán megfelel az önálló vállalkozó fogalmának, ezért az önálló vállalkozók társadalombiztosítási pénztárához kell csatlakoznia, és társadalombiztosítási járulékot kell fizetnie.

4. A bíróság álláspontja:

- 11 Mivel GI európai tisztviselő, figyelembe kell venni az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló (7.) jegyzőkönyv 12. és 14. cikkét.
- 12 A 2017. május 10-i Lobkowicz ítéletben (C-690/15, EU:C:2018:355) a Bíróság a következőket mondta ki:

„36. Az uniós tisztviselők [...] az uniós intézmények közös szociális biztonsági rendszerének hatálya alá tartoznak, amelyet a jegyzőkönyv 14. cikke értelmében az Európai Parlament és a Tanács az intézményekkel folytatott konzultációt követően rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendeletekben határoz meg.

[...]

41. A jegyzőkönyv 12. cikkének analógiájára, amely az Unió tisztviselői tekintetében az Unió által számukra fizetett illetmények, bérek és járandóságok utáni egységes adóztatást vezet be az Unió javára, és következésképpen ezen összegek nemzeti adók alóli mentességét írja elő, úgy kell tekinteni, hogy a jegyzőkönyv 14. cikke, amennyiben az hatáskörrel ruházta fel az uniós intézményeket a tisztviselők szociális biztonsági rendszerének meghatározására, magában foglalja azt, hogy a tagállamok hatásköréből kikerül annak lehetősége, hogy az uniós tisztviselők számára kötelezővé tegyék valamely nemzeti szociális biztonsági rendszerhez való csatlakozást, és e tisztviselők ilyen rendszer finanszírozásához való hozzájárulását.

(...)

44. A fentiekből az következik, hogy a tagállamok kizárásával az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik arra, hogy meghatározza az uniós tisztviselőkre a szociális biztonsággal kapcsolatos kötelezettségeik tekintetében alkalmazandó szabályokat.

45. Amint arra ugyanis a főtanácsnok az indítványának 76. pontjában rámutatott, a jegyzőkönyv 14. cikke és a személyzeti szabályzat szociális biztonságra vonatkozó rendelkezései az uniós tisztviselők tekintetében legalábbis hasonló szerepet töltenek be, mint az 1408/71 rendelet 13. cikke és

a 883/2004 rendelet 11. cikke, amely szerep különösen annak megtiltásában áll, hogy az uniós tisztviselőket a területre vonatkozó különböző rendszerekhez való hozzájárulásra kötelezzék.

46. Ezért az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás, amely egy uniós tisztviselő jövedelmeire a kifejezetten az érintett tagállam szociális biztonsági rendszereinek finanszírozására elkülönített szociális hozzájárulásokat és levonásokat vet ki, sérti az Unió kizárólagos hatáskörét, amelyet a jegyzőkönyv 14. cikke és a személyzeti szabályzat vonatkozó, különösen azon rendelkezései ruháznak rá, amelyek meghatározzák az uniós tisztviselők valamely szociális biztonsági rendszer finanszírozásához való kötelező hozzájárulásait.”

(...)

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

„Az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló, az EU-Szerződéshez, EUM-Szerződéshez és EAK-Szerződéshez csatolt (7.) jegyzőkönyv 14. cikkét, valamint az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatának az uniós intézmények közös szociális biztonsági rendszerére vonatkozó rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében az Unió tisztviselője az adóilletősége szerinti tagállamban szerzett, ingatlanból származó jövedelmei alapján – ugyanezen tagállam szociális biztonsági rendszerének finanszírozására szolgáló – szociális hozzájárulás és szociális levonás fizetésére köteles.” (kiemelés a bíróságtól)

- 13 Így az Európai Unió tisztviselőinek szociális biztonsági rendszere olyan közös rendszer, amelyre az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik.
- 14 A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet kimondja az egyetlen tagállam jogszabályainak alkalmazására vonatkozó elvet.
- 15 A Bíróság ítélezési gyakorlata alapján azonban a 883/2004/EK rendelet, és különösen annak az egyetlen tagállam jogszabályainak alkalmazására vonatkozó elvet kimondó 11. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazható az Európai Unió tisztviselőire (lásd ebben az értelemben: 2004. december 16-i My ítélet, C-293/03, EU:C:2004:821; 2017. május 10-i Lobkowicz ítélet, C-690/15, EU:C:2017:355).
- 16 Mindazonáltal felmerül a kérdés, hogy alkalmazható-e ezen elv analógia útján az uniós tisztviselőkre. A Bíróság a 2017. május 10-i Lobkowicz ítéletében (C-690/15, EU:C:2017:355) úgy tűnik, hogy igenlő választ ad, azonban az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés ingatlanból származó jövedelemre, és nem az európai tisztviselői jogálláshoz nem kapcsolódó munkából származó jövedelemre vonatkozott, ami nem felel meg az egyéb szakmai tevékenységet végző GI helyzetének.

17 Továbbá a Bíróság az EUSZ [4.] cikk (3) bekezdésében kimondott lojális együttműködés elve nevében mellőzte valamely tagállam nemzeti szociális biztonsági rendelkezéseit, mivel úgy ítélte meg, hogy e rendelkezések akadályozhatják, és ezáltal visszatartják az Európai Unió intézményein belüli szakmai tevékenység folytatását.

18 A 2015. szeptember 10-i Wojciechowski ítéletben (C-408/14, EU:C:2018:591) a Bíróság a következőkre mutatott rá:

„44. Az ilyen szabályozás ugyanis eltántoríthatja az e tagállam munkavállalói nyugdíjrendszere alapján bizonyos szolgálati idővel rendelkező tisztviselőket attól, hogy az e tagállamban működő valamely uniós intézmény állásajánlatát elfogadják, illetve arra ösztönözheti őket, hogy az általuk betöltött állást idő előtt elhagyják, mivel e szabályozás miatt azt kockáztatják, hogy ha egy uniós intézménynél állást töltenek be, illetve hosszú szolgálati időt töltenek el, elveszítik az uniós közszolgálatba lépésük előtt e tagállamban fennállt munkaviszonyuk alapján járó öregségi nyugellátáshoz való jogot.

45. Ilyen következmények megengedhetetlenek lennének, figyelemmel a tagállamokat az Unióval szemben terhelő – és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében a tagállam számára az Unió feladatai teljesítésének elősegítését előíró kötelezettségben megnyilvánuló – lojális együttműködés és segítségnyújtás köteletségére.”

19 A 2015. február 4-i Melchior ítéletben (C-647/13, EU:C:2018:54) a Bíróság a következőket állapította meg:

„27. Márpedig egy olyan tagállami szabályozás, amely a munkanélküli-járadékokra való jogosultság megállapítása tekintetében megtagadja az Európai Unió valamely érintett tagállamban működő intézményében szerződéses alkalmazottként töltött foglalkoztatási időszakok figyelembevételét, ugyancsak megnehezíti a szerződéses alkalmazottak ezen intézmények általi felvételét. Ugyanis, amint azt a főtanácsnok megállapította indítványának 51–53. pontjában, e szabályozás eltántoríthatja az e tagállamban lakóhellyel rendelkező munkavállalókat attól, hogy valamely uniós intézménynél olyan munkát végezzenek, amelynek rendeltileg korlátozott időtartama őket olyan helyzetbe hozza, hogy annak megszűntét követően be kell illeszkedniük, illetve újra be kell illeszkedniük a nemzeti munkaerőpiacra, mivel ezen alkalmazás ténye folytán fennáll a veszélye annak, hogy nem szerzik meg az e szabályozás által a munkanélküli-járadék nyújtásához előírt, munkában eltöltött napok számát.

28. Az ilyen szabályozás ugyanilyen elrettentő hatást fejthet ki annak folytán is, hogy nem tekinti munkában eltöltött és e tagállamban munkanélküli-járadékokra jogot keletkeztető napoknak azokat a munkanélküliként töltött napokat, amelyekre az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek alapján munkanélküli-járadékot nyújtottak, miközben munkában töltött napoknak tekinti

azon munkanélküliként eltöltött napokat, amelyekre e tagállam szabályai szerint nyújtottak ellátást.”

- 20 Végül a 2017. május 10-i Lobkowicz ítéletben (C-690/15, EU:C:2017/355V) a Bíróság a következőket tette hozzá:

„47. Ezenfelül az ilyen szabályozás esetén fennáll annak veszélye, hogy az megsérti az uniós tisztviselők közötti egyenlő bánásmódot, és ezáltal visszatart valamely szakmai tevékenység uniós intézményen belüli gyakorlásától, mivel bizonyos tisztviselők nemcsak az uniós intézmények közös szociális biztonsági rendszeréhez való hozzájárulásra lennének kötelesek, hanem a nemzeti szociális biztonsági rendszerhez való hozzájárulásra is.”

- 21 Az idézett ítélkezési gyakorlat vizsgálatából kitűnik, hogy GI esetéhez hasonló ügyet még nem vizsgáltak és nem terjesztettek a Bíróság elé. Márpedig az arra vonatkozó kérdések, hogy GI az önálló vállalkozók belga szociális biztonsági rendszerének hatálya alá tartozik-e, csak a Bíróság által az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adott válasz fényében vizsgálhatók.
- 22 A bíróság emlékeztet arra, hogy egy más összefüggésben felmerült, hasonló kérdést 2022. június 9-én a C-415/22. számú ügyben terjesztettek előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé.

5. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

- 23 A bíróság a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

Az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló (7.) jegyzőkönyv, különösen annak 14. cikke, az egy szociális biztonsági rendszernek az aktív vagy nyugdíjas munkavállalókra vagy önálló vállalkozókra való alkalmazására vonatkozó elv, valamint az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikkének (3) bekezdésében foglalt lojális együttműködés elve ellentétes-e azzal, hogy valamely tagállam előírja, hogy az a tisztviselő, aki valamely európai intézmény szolgálatában végzett tevékenysége mellett, ezen intézmény engedélyével kiegészítő oktatói tevékenységet is folytat, a nemzeti szociális biztonsági rendszer hatálya alá tartozzon és szociális biztonsági járulékot fizessen, holott e tisztviselő a tisztviselők személyzeti szabályzata alapján már az Európai Unió intézményei közös szociális biztonsági rendszerének hatálya alá tartozik?